

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

A SZLOVÁKIAI MAGYARSÁG LÉTSZÁMVÁLTOZÁSA A 2021. ÉVI SZLOVÁKIAI NÉPSZÁMLÁLÁS ADATAI ALAPJÁN

KUTATÁSI GYORSJELENTÉS

FELELŐSSÉGGEL ÉS HŰSÉGGEL

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Felelős kiadó

Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

BUDAPEST, 2023

Minden jog fenntartva ©

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	3
Összefoglaló	4
I. Bevezető.....	5
II. Szlovákia teljes és magyar nemzetiségű népességének változása	6
III. Népességváltozás 2011 és 2021 között területi bontásban.....	8
IV. A 2021-es népszámlálás eredményei kerületi szintű bontásban	10

Összefoglaló

Szlovákiában legutóbb 2021-ben zajlott népszámlálás a 2021-es évre vonatkozóan. Az adatok feldolgozása és közzététele továbbra is zajlik, ugyanakkor jelenleg már elérhetők a nemzetiségekre vonatkozó országos és megyei népességadatok, valamint a településenkénti teljes népességadatok is. Ebben a gyorsjelentésben ezek kerülnek bemutatásra, fókuszban a magyar népesség Szlovákián belüli számának és arányának változásával.

Összességében elmondható, hogy a szlovákiai magyar népességszám a 2001 és 2011 közötti meredek és nagyarányú visszaesése 2011 és 2021 között határozottan mérséklődött, közel stagnált. Így, bár a magyar lakosságszám csökkenése kimutatható volt mind 2011-ben, mind 2021-ben, egy határozott megtorpanás mutatkozott a legutóbbi census alapján: 2001 és 2021 között a magyarok száma összességében 64.347 fővel csökkent, melyből 2001–2011 között 62.061 fős, míg 2011–2021 között egy 2.313 fős, összesen 14,11 százalékos visszaesés következett be.

Az ország népessége ezzel szemben a vizsgált időszakban növekedett, rendre 18.604 és 50.886, összesen 69.490 fővel.

Elmondható, hogy a két legutóbbi census között, míg a teljes népesség és a felvidéki kerületekhez tartozó népessége közel 1 és valamivel több, mint 2 százalékos növekedést mutat, a magyar többségű települések lélekszáma 0,5 százalékkal csökkent.

Azonban amennyiben a települések lakosságszám-változását vesszük alapul, akkor részint más eredmények rajzolódnak ki. Ebben az esetben ugyanis úgy tűnik, hogy míg az összes szlovákiai település valamivel több mint 50 százalékan nőtt a lakosságszám, a felvidékhez tartozó öt kerület településeinek körülbelül 51,5 százaléka esetén csökkent, amely csökkenés a magyar többségű települések esetén 60 százalékot meghaladó volt.

Ami a magyar nemzetiségűek szám- és aránybéli változásait illeti, kerületi bontásban három esetben (Nagyszombat és Nyitra) csökkent és hat esetben (lakosságszám szerint rendre Kassa, Besztercebánya, Pozsony, Trencsén, Eperjes és Zsolna) nőtt a magyar nemzetiségűek száma. Ugyanakkor a két csökkenő magyar lélekszámmal rendelkező kerületekben élők száma nagyobb mértékben csökkent (9.322 fővel), mint amekkora a másik hat kerületben élők esetében tapasztalt növekedés volt (7.009 fővel).

Végezetül pedig ami a magukat magyar nemzetiségűnek vallók nem magyar nemzetiségűnek valókhoz viszonyított aránybéli változását illeti, öt esetben növekedett a magyarok aránya (az

arányokat tekintve rendre Eperjesen, Zsolnán, Trencsénben, Besztercebányát és Kassán), míg három esetben csökkent (hasonlóképp rendre Nagyszombaton, Nyitrán és Pozsonyban).

I. Bevezető

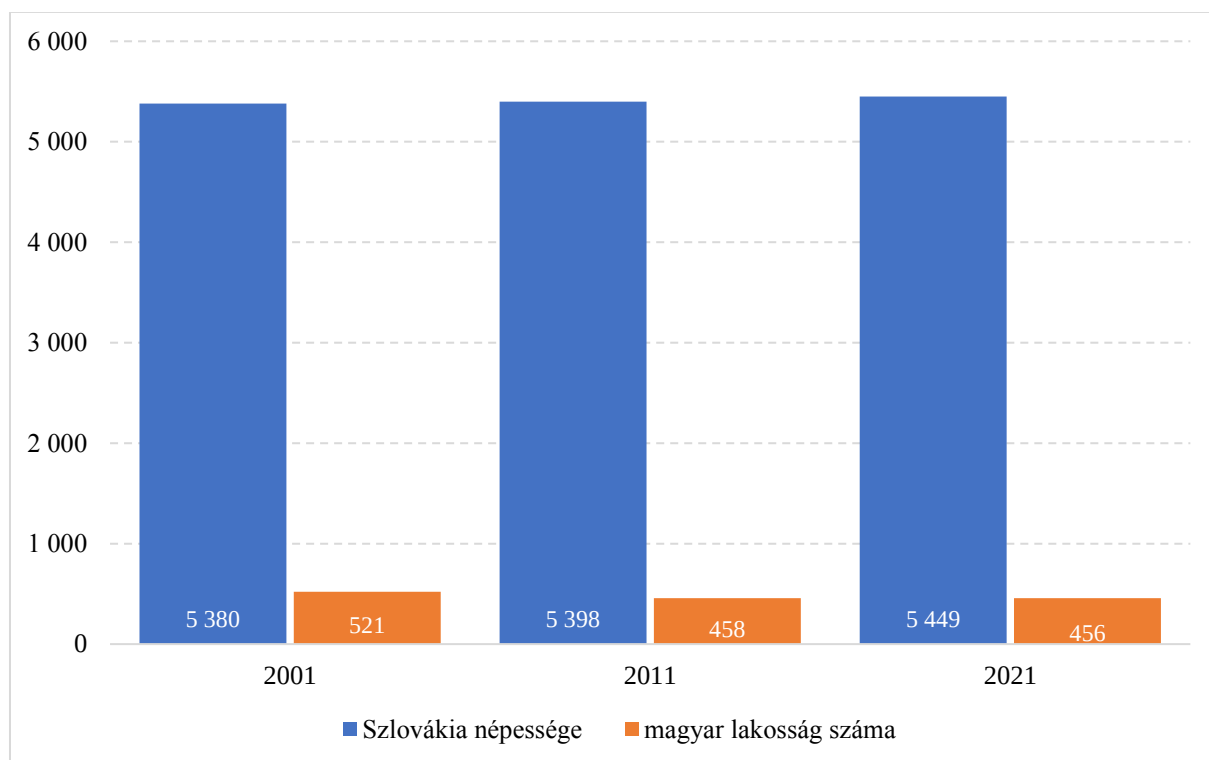
Szlovákiában, összhangban az Európai Unió többi tagországával, a 2021-es évre vonatkozóan tartottak legutóbb népszámlálást. Gyorselemzésünkben az elmúlt bő 20 év népszámlálási adatait elemeztük, különös tekintettel a magyar nemzetiségű lakosság létszámának és az ország teljes népességéhez viszonyított arányának változására. A 2011-es és korábbi népszámlálások során egy nemzetiséget volt lehetőség megadni a válaszadóknak, azonban a 2021-es népszámláláson a fő nemzetiség mellett egy második nemzetiség is megadható volt (részletesen lásd a mellékletben). Ráadásul a lekérdezést online is elérhetővé tették, így az érzékenyebb adatokra is szívesebben válaszoltak a megkérdezettek. Ezzel a két változással csökkent azok aránya, akik nem adták meg a nemzetiségüket (2011-ben 7, míg 2021-ben 5,4 százalék nem vallotta be az etnikumát).¹ **Azonban az eltérő módszertannal készített népszámlálási adatokat nehéz közvetlenül összevetni. A gyorsjelentésben az elsődleges és másodlagos magyar etnikumúként nyilatkozók összegzésének módszerét alkalmaztuk, és ezzel az adattal végeztük az összehasonlítást a korábbi népszámlálások adataival.** Területi bontás szerint a történelmi Felvidék településeit is magukban foglaló öt kerület,² valamint a 2011-es adatok szerinti abszolút és relatív magyar többségű települések vizsgálata volt a fókuszban.

¹ <https://orszagut.com/kitekinto/nem-jo-de-nem-tragikus-2522>

² Nyitrai kerület, Pozsonyi kerület, Nagyszombati kerület, Kassai kerület, Besztercebányai kerület.

II. Szlovákia teljes és magyar nemzetiségű népességének változása

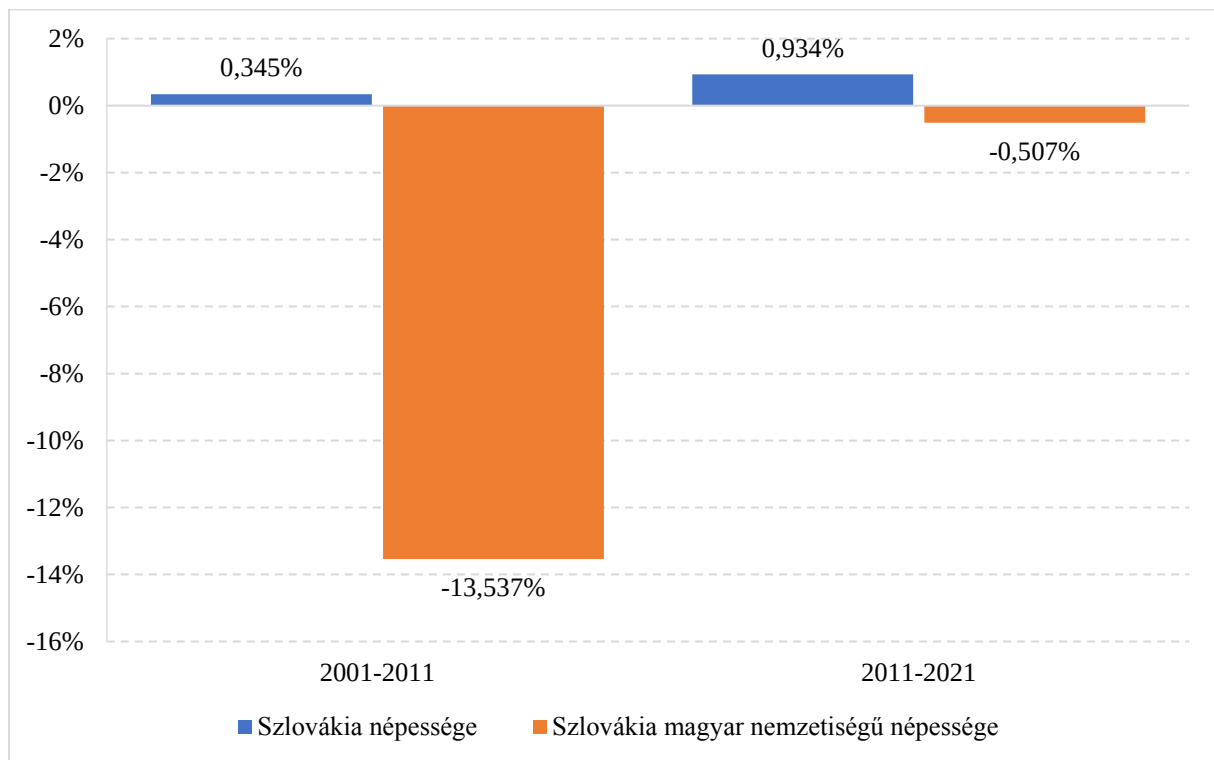
1. ábra – Szlovákia teljes népességszámának és a magyar nemzetiségűek számának változása 2001 és 2021 között a népszámlálások alapján (ezer fő)

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

Szlovákiában 2001 és 2021 között egy kismértékben növekvő népességgel szembesülünk. A vizsgált időszakon belül 2001-ben a népesség 5.379.580 fő, amely 2021-re 69.490 fővel 5.449.270 főre emelkedett. Ugyanakkor a népszámláláson magukat magyar nemzetiségűnek vallók száma ezen időszakban csökkenést szenvedett el: a 2001-es 520.528 fős lélekszám a teljes lakosságszám-növekedéssel közel azonos mértékben 64.347 fővel 456.254 főre csökkent 2021-re (a változás mértékét a 2. ábra szemlélteti).

2. ábra – Szlovákia teljes és magyar nemzetiségű népességének változása láncindex 2001 és 2021 között [az egyvel korábbi népszámlálási év lakosságszámához (=100%) viszonyítva]

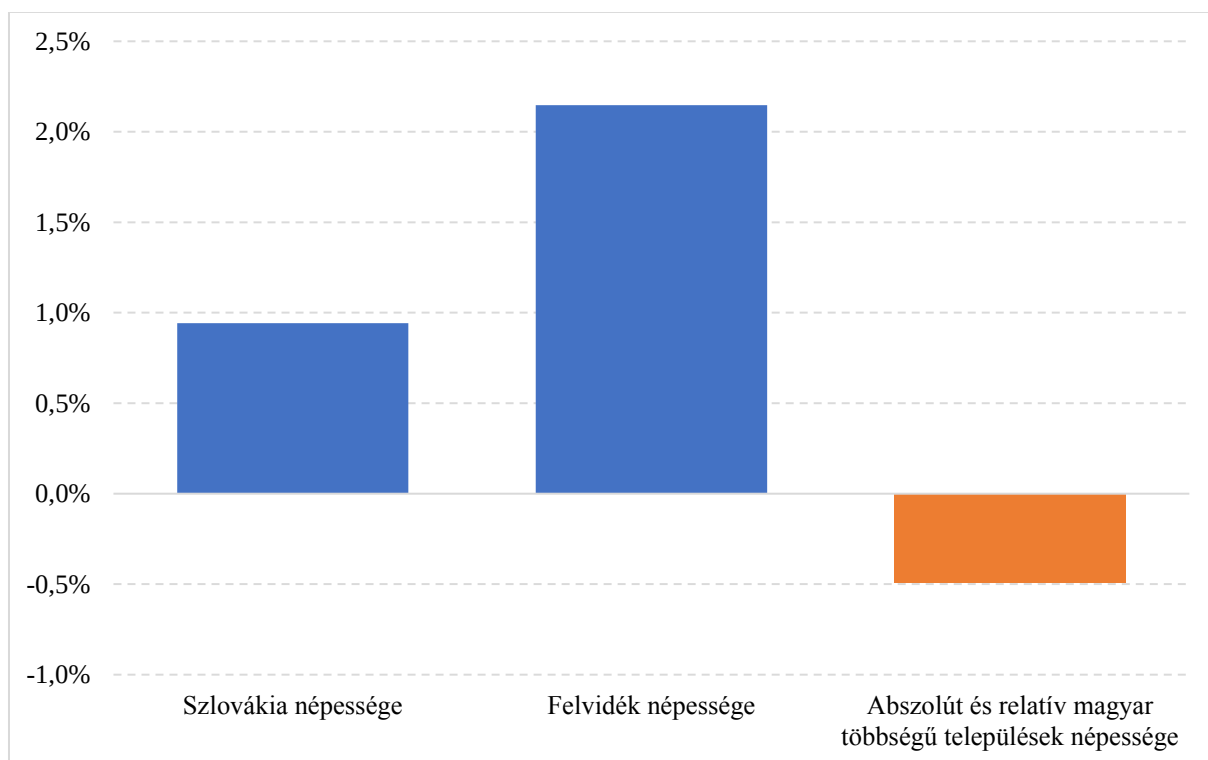

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

Szembetűnő, hogy a magyar nemzetiségű lakosságszám-vesztés szinte teljes mértékben 2002 és 2011 között következett be (13,5 százalékos csökkenéssel). Ezzel szemben a szlovák nemzetiségűek számának növekedési üteme egyenletesnek tekinthető, ugyanakkor az ütem a vizsgált időszak második felében (2011–2021) meredekebb volt (2021-re 0,9 százalékos növekedéssel, szemben a 2011-es 0,3 százalékkal).

III. Népeségváltozás 2011 és 2021 között területi bontásban

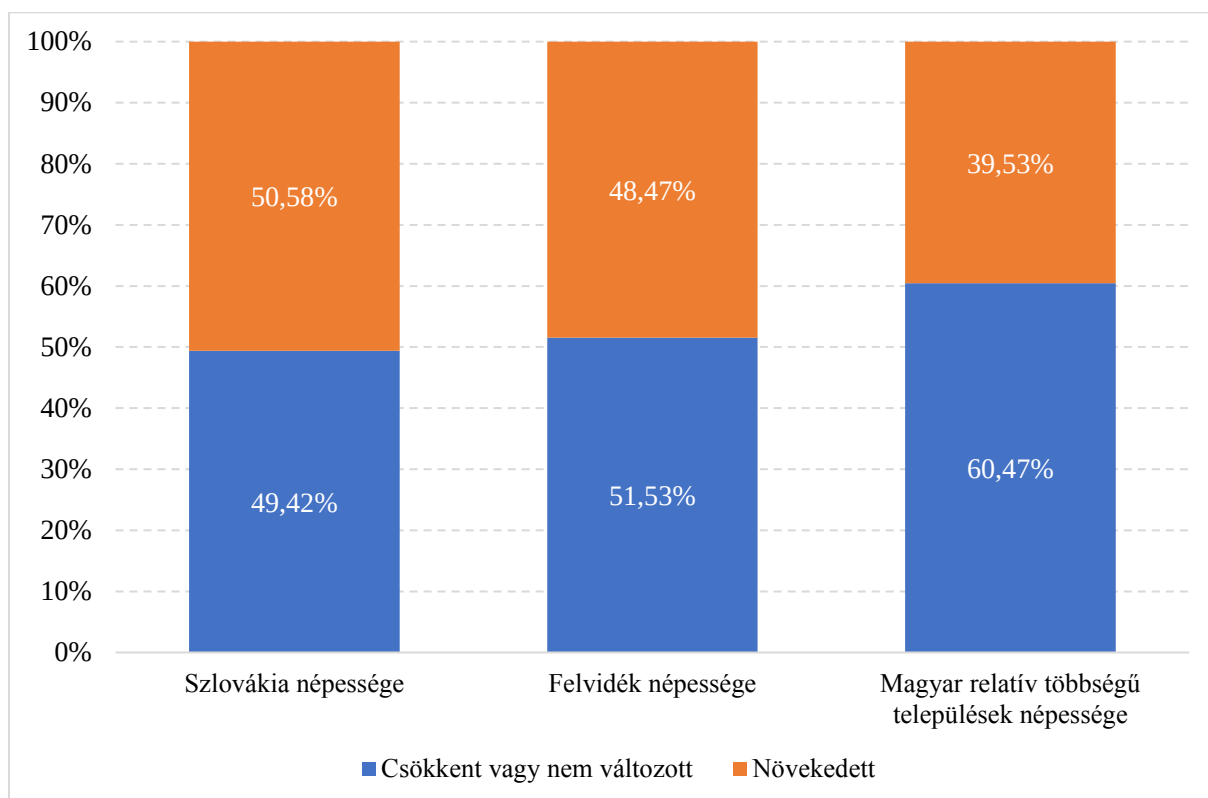
3. ábra – Szlovákia, a Felvidék és a magyar többségű települések népességének változása 2011 és 2021 között (2011=100%)

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

2011 és 2021 között Szlovákia teljes népessége 0,94 százalékkal nőtt. A Felvidékhez tartozó öt kerület népessége a teljes szlovák népességnövekedésénél nagyobb mértékű volt (1,21 százalékponttal magasabb növekedés), míg a magyar többségű települések népessége 0,49 százalékponttal csökkent.

4. ábra – Népesség változása települési szinten Szlovákiában, a Felvidéken, illetve a 2011-ben magyar többségű településeken 2011 és 2021 között

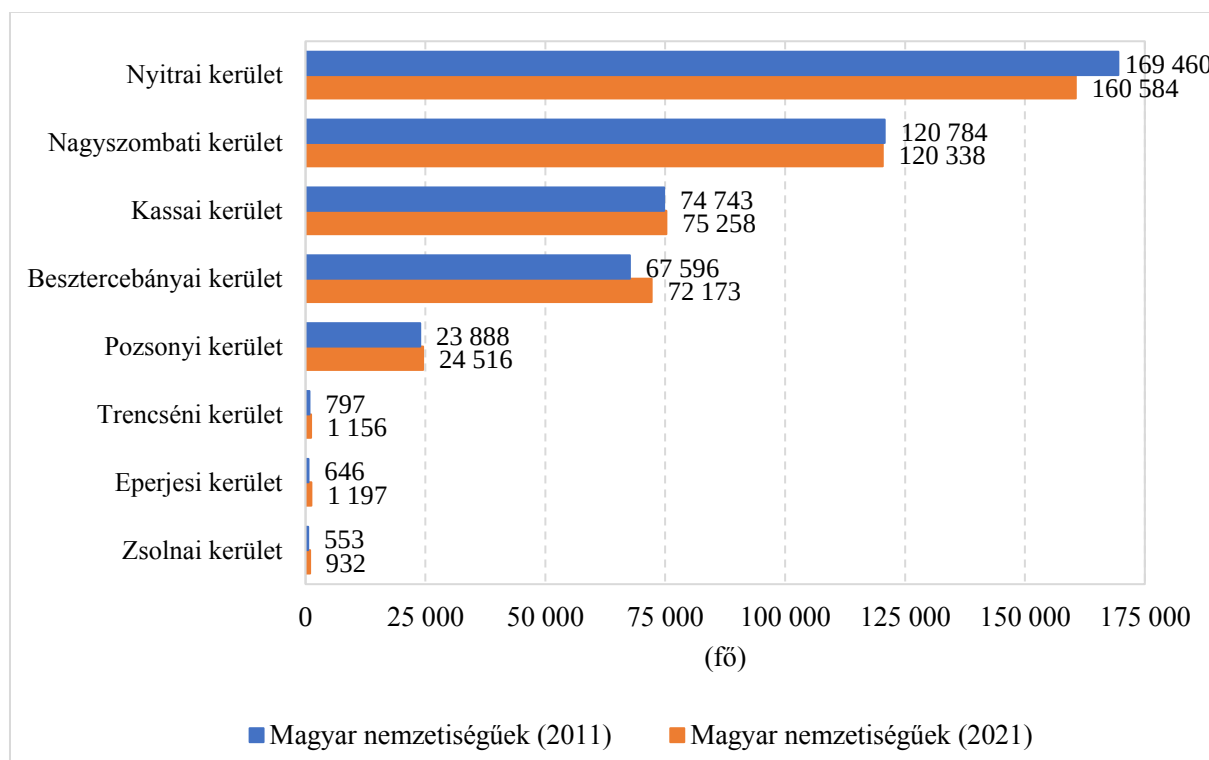

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

Hasonlóképp kitűnnek a változások közti különbségek a 4. ábrán. Lakosságszám-növekedést nem elkönnyvelő települések legnagyobb arányban a magyar relatív többségű települések csoportjában voltak, ezek több mint 60 százalékában csökkent vagy nem változott a lakosságszám. Ezzel szemben a teljes országban a települések közel felében nőtt és felében csökkent a lakosságszám, ami hasonlóképp, minimális eltéréssel, de ugyanúgy igaz a felvidéki településekre. Összességében tehát míg a magyar relatív többségű településeken lakosságszám-csökkenés figyelhető meg, az ország összes települését nézve stagnálás, azokon minimális fluktuációt feltételezve.

IV. A 2021-es népszámlálás eredményei kerületi szintű bontásban

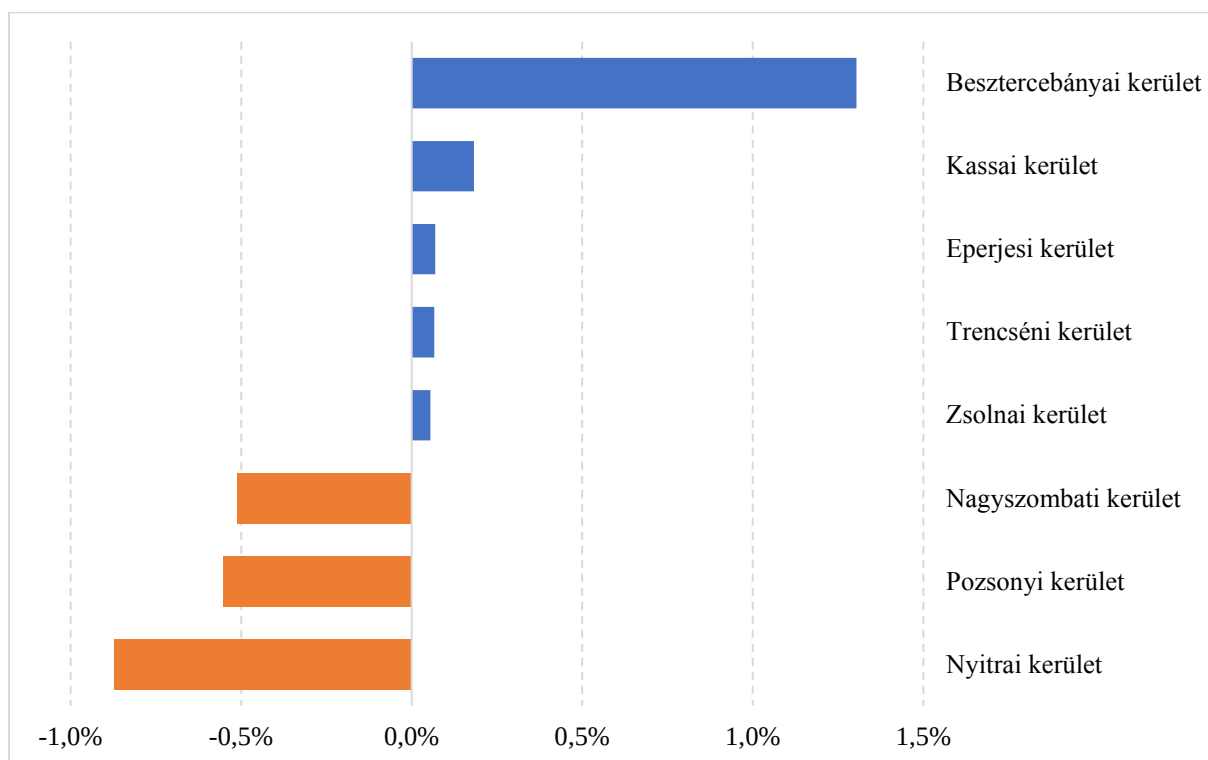
5. ábra – Magyar nemzetiségű lakosság száma 2011-ben és 2021-ben Szlovákiában, kerületi bontásban (fő)

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

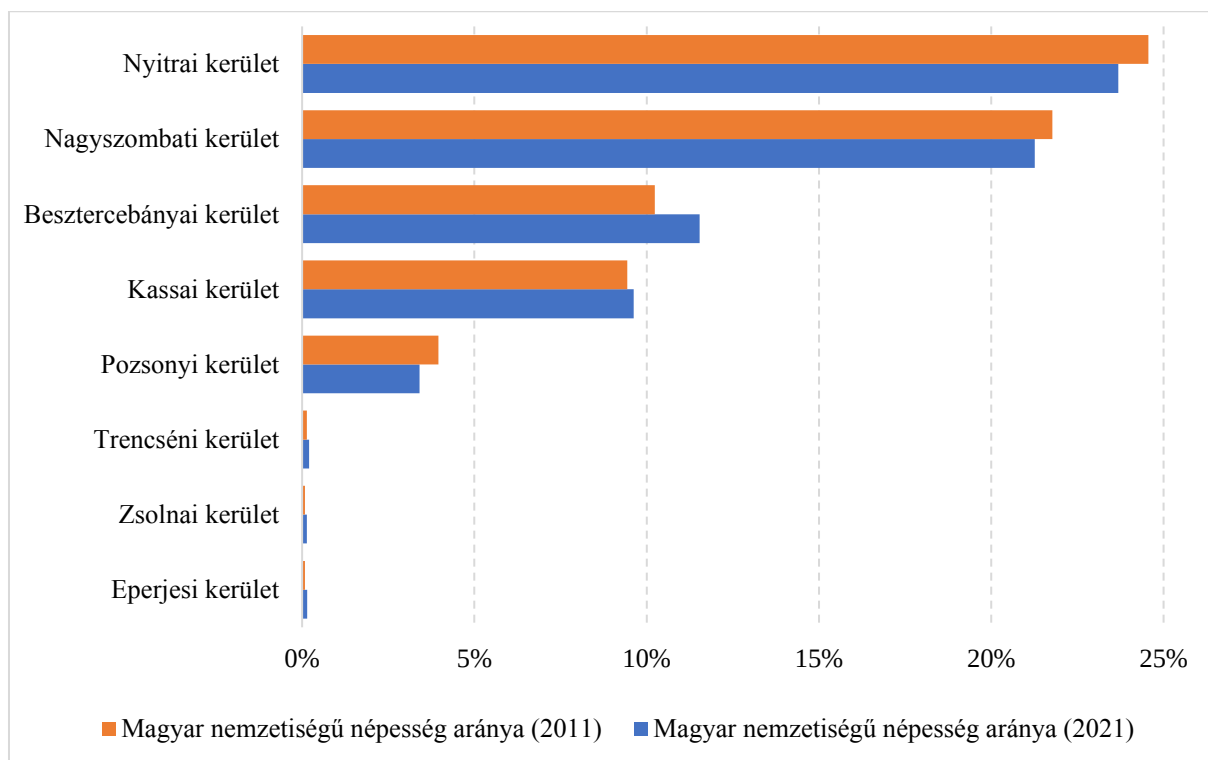
A magukat magyar nemzetiségűnek vallók 2011 és 2021 közötti 0,5 százalék körüli, 2.313 fős csökkenésének nyolc szlovák kerület közti megoszlását az 5. ábra mutatja. Kitűnik, hogy alapvető átrendeződés nem látszik a kerületek között, leszámítva a trencsényi és az eperjesi, határozottan alacsony magyar lakosságszámú kerületeket (míg 2011-ben Trencsén volt a 6. és Eperjes volt a 7. legnépesebb magyar lakta kerület Szlovákiában, 2021-re a népességszám-növekedés következtében ezek helyet cseréltek). A felsorolt kerületek közül azt kell ez esetben észrevenni, hogy kettő kerület magyar lakossága csökkent és hat kerületé növekedett a legutóbbi két népszámlálás között. A teljes lakosságszám-csökkenést így Nyitra és Nagyszombat kerületek könyvelhetik el maguknak, esetükben nagyobb volt a magyar népességvesztés (-9.322 fő), mint a többi kerület esetén a nyereség (+7.009 fő).

6.a ábra – A magyar népesség arányának változása Szlovákiában 2011 és 2021 között, kerületi összehasonlítás (százalékpont)

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

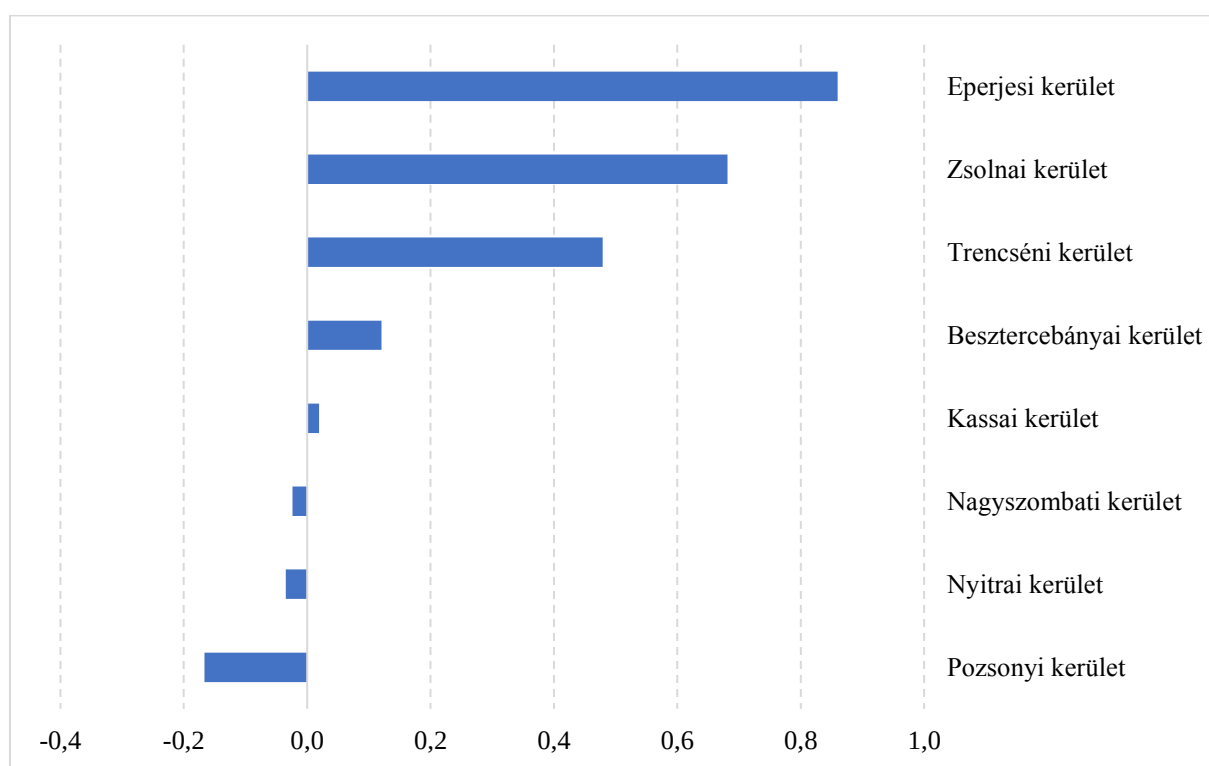
6.b ábra - A magyar népesség aránya a teljes lakossághoz viszonyítva 2011-ben és 2021-ben, megyei összehasonlítás (%)

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

Ami a magyarok teljes népességhez viszonyított aránybéli változását illeti, részben más kép rajzolódik ki (vö. 6.a és 6.b ábrák). Ebben az esetben öt kerület esetén következett be 2011 és 2021 között növekedés, amely esetén a besztercebányai kerületben meghaladta az 1 százalékot (+1,3%) a magukat magyarnak valló lakosság teljes kerületi lakossághoz viszonyított arányában bekövetkező változás, míg a többi négy kerület esetén 0,5 százalék alatti volt csupán a növekmény (a 6. ábrán rendre 0,18, 0,07, 0,07 és 0,05 százalék). Ezzel szemben a magyar lakosság aránybéli csökkenése három kerületben következett be, mindhárom esetén 0,5 százalékot meghaladó, és Nyitrában a legnagyobb mértékben (-0,87%).

7. ábra – Magyar népesség arányának változása Szlovákiában 2011 és 2021 között, a teljes népesség változásának arányához viszonyítva (százalékpont)

Forrás: The Statistical Office of the Slovak Republic

Végezetül tovább árnyalva a képet, amennyiben a magyar népesség arányának változását a teljes szlovákiai népesség arányának változásához viszonyítjuk kerületi bontásban, az látszik, hogy az Eperjesi kerületben nőtt leginkább a magyarok teljes lakossághoz viszonyított aránya 0,86 százalékpontos változás mellett, míg a pozsonyi kerületben csökkent a legnagyobb mértékben 0,17 százalékpontos változás mellett. Számottevő arányok közti növekedés Zsolna és Trencsén kerületekben következett be, de hangsúlyos, hogy ezekben az esetekben a változás – mint azt korábban láttuk (ld. újból az 5. ábrát) –, egy határozottan alacsony, 1000 fő körül lakosságszám mellett következett be.

Melléklet

Magyar nemzetiségűek (2021)	elsődleges	másodlagos	Összesen
Bratislava/Pozsonyi kerület	20.657	3.859	24.516
Trnava/ Nagyszombati kerület	115.831	4.507	120.338
Trencin/Trencsényi kerület	841	315	1.156
Nitra/ Nyitrai kerület	151.213	9.371	160.584
Zilina/ Zsolnai kerület	639	293	932
Banska Bystrica/Besztercebányai kerület	65.865	6.308	72.173
Presov/ Eperjesi kerület	809	388	1.197
Kosice/ Kassai kerület	66.210	9.048	75.258